

IN MEMORIAM: RAYMOND BOUDON

Desetog travnja 2013. g. u 73. godini preminuo je poznati francuski sociolog i profesor na pariškoj Sorboni, Raymond Boudon. Raznolikost istraživačkih tema kojima se bavio i bogatstvo teorijskog rada, svrstavaju ga, uz Alaina Tourainea, Michela Croziera te Pierrea Bourdieua, među najznačajnije francuske sociologe 20. stoljeća. Njegov opus uistinu je impresivan. Prema odjecima i referencijama koje sežu izvan frankofonskog sociološkog kruga, osobito utjecajnog u američkoj sociologiji, on nadmašuje navedene autore, a u tom pogledu možda mu je ravan jedino Pierre Bourdieu.

Raymond Boudon rodio se 27. siječnja 1934. godine u Parizu. Tijekom srednjoškolskog obrazovanja pokazivao je velik interes za matematiku i prirodne znanosti, međutim, tijekom studija njegovi interesi okreću se filozofiji i sociologiji. U svojim ranim radovima pokušao je spojiti matematiku i sociologiju te ukazati na doprinos matematike društvenim znanostima. Početak njegove karijere obilježen je suradnjom s Paulom Lazarsfeldom što mu je na svojevrsan način omogućilo da razvije formaliziran i rigorozan pristup u proučavanju društvenih činjenica. Izrazitu količinu pažnje privukao je svojom kritikom strukturalizma, koji je u to vrijeme bio osobito popularan u francuskoj sociološkoj teoriji. Strukturalizam je uzroke društvenih pojava objašnjavao nevidljivim strukturama, ili kako ih Boudon naziva – “anonimnim društvenim silama”. Nasuprot tome, Boudon je smatrao da makroskopske fenomene treba promatrati kao rezultate individualnih akcija racionalnih pojedinaca. Najveći utjecaj na budući smjer njegovih istraživačkih interesa izvršili su upravo Lazarsfeldovi i Mertonovi radovi. Oni su, prema Boudonu, utjelovili pojam sociologije kojem je i sam težio – sociologije kao znanstvene discipline koja se bavi nedovoljno istraženim društvenim pojavama i nastoji rasvijetliti njihovu tajnovitost. Pod njihovim utjecajem, Boudon se okreće sociologiji koja počiva na metodološkom individualizmu koji je, prema njemu, temelj znanstvene sociologije, smatrajući da sociolozi kao i znanstvenici prirodnih znanosti, makroskopske pojave trebaju promatrati kroz mikroskopske uzroke. Paradigmu metodološkog individualizma Boudon je primijenio i na proučavanje obrazovnog sustava i uloge edukacije u socijalnoj mobilnosti. Nadalje, korpus njegovog intelektualnog interesa obuhvaćao je teme poput vrijednosti i vjerovanja, metodologije i socijalne teorije, uloge racionalnosti, relativizma i znanosti. Bavio se političkom teorijom te je neumorno isticao sociologiju kao znanost koja će razumjeti i analizirati postojeće društvo. Raznolikost tema kojima se bavio vidljiva je u bibliografiji koja obuhvaća više od dvadeset naslova, od kojih su najvažniji: *Nejednakost šansi* (1973), *Izopačeni učinci društvenog reda* (1977), *Logika društvenog* (1979), *Mjesto nereda. Kritika teorija društvene promjene* (1984), *Ideologija ili izvorište uvriježenih ideja* (1986), *Umijeće samouvjeravanja u krhke, sumnjive i pogrešne ideje* (1995), *Smisao vrijednosti* (1999), *Srozavanje morala* (2002),

Tocqueville danas (2005), *Ogledi o općoj teoriji racionalnosti* (2007). Posljednja knjiga, *Sociologija kao znanost* (2010), koja je i svojevrsna autobiografija, jedina je prevedena na hrvatski jezik.

Boudonov rad imao je velik utjecaj u društvenoj znanosti. Njegovim odlaskom sociologija je izgubila velikog teoretičara i mislioca, a što je najvažnije, i velikog humanista, aktivista te zagovornika egalitarnog društva.

Stella Vukojević
stellavuk@gmail.com